

Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö UUDELY/4/07.04/2013 - 4.4.2013 (AJ7589)

NORD STREAM -LAAJENNUSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viiteasiakirjalla pyytänyt lausuntoa Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA -ohjelma).

Pääesikunnan logistiikkaosaston näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa on riittävällä tavalla huomioitu puolustusvoimien toiminta, joten Pääesikunnan logistiikkaosastolla ei ole lausuttavaa Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Pääesikunnan logistiikkaosasto lähettää tämän lausunnon myös Merivoimien esikunnalle ja pyytää sitä tutustumaan arviointiohjelmaan. Mikäli Merivoimien esikunnalla on jotain lausuttavaa arviointiohjelmasta, pyytää Pääesikunnan logistiikkaosasto, että Merivoimien esikunta toimittaa lausuntonsa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 6.6.2013 mennessä.

Lausuttavana olevan Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma löytyy internetistä osoitteesta <http://www.ely-keskus.fi> (Uudenmaan ELY > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Vireillä olevat YVA-hankkeet > Energian ja aineiden siirto sekä varastointi > Nord Stream -laajennushanke).

Logistiikkapäällikkö
Prikaatikenraali

Timo Rotonen

Sektorijohtaja
Everstiluutnantti

Jyrki Nurminen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

Pääesikunta
Logistiikkaosasto
HELSINKI

Lausunto

2 (2)
AJ10389
1889/72.02/2013

JAKELU

MerivE
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

TIEDOKSI

23.05.2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PI 36
00521 HELSINKI

Uudenmaan ELY - keskus
ELY - centralen i Nyland
23 -05- 2013
YVA: BLINNIKKA
UUDELY/4/07.04/2013

Viite UUDELY/4/07.04/2013

Asia **Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Nord Stream –laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Hanke sisältää yhden tai kahden maakaasun siirtoputken rakentamisen Venäjältä Saksaan Itämeren poikki. Suunniteltu putkilinja kulkee noin 370 km:n matkan Suomen talusvyöhykkeellä. YVA -ohjelmassa käsitellään sekä varsinainen merellä tapahtuva putkenrakennustoiminta että ns. liitännäistoiminnot, kuten hankkeessa tarvittavan kiviaineksen kuljettaminen ja varastointi. YVA -ohjelmassa käsitellään myös hankkeen rajat ylittäviä vaikutuksia Espoon yleissopimuksen (67/1997) mukaisesti.

Vaikka Suomen talusvyöhykkeellä ei sovelleta muinaismuistolakia (295/1963), Museovirasto pitää tärkeänä vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun huomioon ottamista hankkeen yhteydessä. Hanke sisältää laajamittaista rakennustoimintaa Itämeressä, jossa tiedetään olevan paljon vedenalaisia kulttuuriperintökohteita muun muassa aiemman Nord Stream AG:n toteuttaman putkihankkeen merenpohjankartoitusten perusteella. Kohteet ovat historian ja sotahistorian kannalta kiinnostavia hylkyjä, jotka ovat yhteistä kansainvälistä kulttuuriperintöä ja sotalaivanhylkyjen osalta lippuvaltioiden hallinnoimaa omaisuutta. Hylkykohteiden suojelu huomioitiin myös aiemmassa Nord Stream AG:n kaasuputkihankkeessa niiden Itämerenmaiden kulttuuriperintöviranomaisten yhteistyönä, joiden aluevesillä tai talusvyöhykkeellä putkilinja kulkee.

YVA –ohjelmassa esitellään kaksi hankevaihtoehtoa: VE1 ja sen alavaihtoehto VE1a, jossa putkilinjaus poikkeaa VE1:stä Porkkalan eteläpuolella noin 21 km:n matkalla. Vaihtoehtojen paremmuuteen vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta voidaan ottaa kantaa vasta sitten, kun hankevalmistelun yhteydessä saadaan tarkkaa tietoa merenpohjasta ja siellä havaituista kohteista.

YVA -ohjelmassa hankealueen nykytilaa käsittelevässä osassa listataan hankealueen lähistöltä entuudestaan tunnetut hylkykohteet. Vaikutusten arviointia käsittelevässä osassa kerrotaan, että vaikutuksia vedenalaiseen kulttuuriperintöön tullaan tarkastelemaan kaasuputkiyhteyden rakennusvaiheen ja käyttövaiheen osalta sekä myös hankevalmisteluun kuuluvan ammusten räjäytysten osalta. Putkilinjan käytävä tutkitaan ja työhön osallistuu meriarkeologi kulttuuriperintökohteiden tunnistamiseksi. YVA -ohjelmassa mainitaan myös mahdollisten haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja, joista tärkein on havaittujen hylkyjen kiertäminen. Näin ollen Museovirastolla ei ole varsinaista huomautettavaa YVA -ohjelmasta.

Todettakoon, että dynaamisesti asemoitavan putkenlaskualuksen käyttö, joka mainitaan YVA –ohjelman sivuilla 27 ja 35 nimenomaan ammusten välttämiseen liittyen, on erittäin kannatettavaa vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden suojelun kannalta. Todettakoon myös, että putkilinjan käytävän lisäksi on tärkeää kartoittaa ne alueet, joilla ankkuroivan putkenlaskualuksen ankkureita käytetään.

Yhteyshenkilö Museovirastossa on intendentti Maija Matikka (maija.matikka@nba.fi, puh. 0401286284).

Yli-intendentti

Helena Taskinen

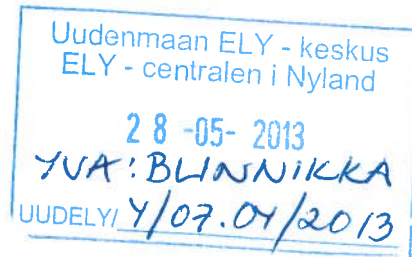
Intendentti

Maija Matikka

28.5.2013

LVM/625/02/2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
PL 36
00521 Helsinki

Lausuntopyyntö UUDELY/4/07.04/2013

Nord Stream –laajennus hankkeen ympäristövaikutusten arviointi

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausunnon Nord Stream laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on tutustunut ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan ja toteaa seuraavaa.

Arviointiohjelman yhteenvedossa (s.12) todetaan, että "laivaliikenne Suomenlahdella on vilkasta. Siksi erityistä huomiota tullessaan kiinnittämään putkilinjan rakentamisen aikaiseen turvallisuuteen sekä käytön aikaiseen putkilinjojen vaikutukseen hätäankkurointiin".

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää linjausta hyvänä, mutta katsoo, että putkilinjan rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset laivaliikenteeseen ja erityisesti liikenteen turvallisuuteen tulisi muutoinkin arvioida. Arvio pitäisi perustua riskikartoitukseen ja kahden aikaisemman putkilinjan rakentamisesta saatuihin kokemuksiin.

Laivaliikenne on kuvattu luvussa 5.5.1. (s. 60 -62). Liikennettä kuvaava kartta on vuodelta 2009. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että luotettavan vaikutusarvioinnin tekeminen edellyttää ajantasaisen liikennettä koskevan tiedon ja merikarttojen käyttöä.

Alusliikenne Suomenlahdella kulkee käytännössä Suomenlahden pakollisen ilmoitusjärjestelmän (GOFREP =Gulf of Finland Reporting System) ja reititysjärjestelmien "pakottamalla" tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää erityisen tärkeänä, että laajennushankkeen vaikutukset Suomenlahden GOFREP alueen liikenteeseen selvitetään. Erityisesti alusten mahdollisuus noudattaa pakollisia reittejä rakentamisen ja käytön aikana tulee arvioida. Lisäksi on arvioitava vaikutukset alusliikenteen turvallisuuteen, mikäli alukset joutuvat poikkeamaan pakollisilta reiteiltä. Putkilinjojen rakentamisen vuoksi tarvittavat alusliikenteen poikkeusjärjestelyt saattavat vaatia kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) hyväksynnän. Tarvittavat muutokset on siten arvioitava hyvissä ajoin ja sovittava tarvittavista toimenpiteistä etukäteen Liikenneviraston kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on selvitettävä kaasuputken ja suunnitteilla olevan Itämeren tietoliikennekaapelin merenpohjassa sijaitsevien mahdollisten risteämien tekninen toteutustapa kustannuksineen, jos tietoliikennekaapeli rakennetaan kaasuputken jälkeen. Kaapeli on tarkoitus aurata 1-3 metrin syvyyteen meren pohjassa. Lisäksi on arvioitava mahdollisuudet kaasuputken ja tietoliikennekaapelin yhteisrakentamiseen. Päätöstä

kaapelin toteuttamisesta tai sen tarkemmasta reitistä ei ole vielä tehty, Tavoitteena on rakennustöiden aloittaminen vuonna 2014.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että Suomenlahdelle GOFREP- järjestelmän ja kansallisen alusliikennepalvelun (VTS) avulla luodut pysyvät liikennejärjestelyt ovat keskeinen alusliikenteen ennakoitavuutta ja turvallisuutta lisäävä tekijä. Onnettomuudet ja vaaratilanteet ovat viime vuosina vähentyneet merkittävästi. Tämän hyvän kehityksen jatkumisen turvaamiseksi tulisi Nord Stream laajennushankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa kiinnittää erityistä huomiota hankkeesta aiheutuvien riskien ja alusliikenteen turvallisuuteen kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja ennalta ehkäisyyn.

Risto Murto
Liikenteen hallinta yksikön päällikkö, liikenneneuvos

Sirkka-Heleena Nyman
Merenkulkuneuvos

Tiedoksi

Erityisavustaja Sarianne Hartonen
LPO
VPO
Ministeriön tiedotus
Merenkulkuneuvos Sirkka-Heleena Nyman
Liikennevirasto
Liikenteenturvallisuusvirasto

4

TJ/en

27.5.2013

MAANK 59/2013

Uudenmaan ELY-keskus
PL 36
00521 Helsinki

Asia: Lausunto Nord Stream -laajennushanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta
Viite: Lausuntopyyntönnö 4.4.2013 dnro UUDELY/4/07

Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaosto päätti kokouksessaan 27.5.2013 § 66 antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Venäjän ja Saksan välisestä merenalaisesta maakaasuputkihankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laaja ja täyttää Suomen ympäristövaikutusten arvioinnista annetuissa laissa ja asetuksissa määrätyt, asian sisältöä ja tarkastelukohteita koskevat vaatimukset.

Varsinais-Suomen liitto katsoo, että arviointiohjelman perusteella selvittävät maakaasuputkihankkeen ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ovat arvioitavissa riittävästi niin Varsinais-Suomen kuin myös koko Itämeren näkökulmasta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto

Mika Maaskola
puheenjohtaja

Lasse Nurmi
sihteeri

Tiedoksi Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

(02.00)

3.6.2013 RKTL 245/401/2013

Uudenmaan ELY-keskus
Kirjaamo
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Uudenmaan ELY - keskus
ELY - centralen i Nyland
03 -06- 2013
YVA: BLUNNIKKA
UUDELY/ 4/07.04/2013

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö UUDELY/4/07.04/2013, 22.4.2013

LAUSUNTO NORD STREAM -LAAJENNUSHANKKEEN YVA-OHJELMASTA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viitekirjeellään pyytänyt Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausuntoa Nord Stream -kaasuputken laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Pyydettynä lausuntonaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos esittää seuraavan.

Riista ja kalatalouden tutkimuslaitos katsoo, että kalastoon, lintuihin ja merinisäkkäisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa YVA-ohjelmassa kuvatut menetelmät ovat pääosin riittäviä ja että useimpien vaikutusten kohdalla on perusteltua keskittyä vain rakennusvaiheen vaikutusten arviointiin.

Hylkeiden osalta YVA-ohjelman tiedot ovat osittain puutteellisia. Kohdassa 5.3.4 mainitut harmaahylkeiden määrät Suomenlahdella kuvaavat touko-kesäkuun tilannetta, jolloin hallilla on karvanvaihto aika ja jolloin niiden lukumäärä lasketaan. Muina vuodenaikoina eläinten jakautuminen Itämerellä saattaa poiketa tämän ajankohdan tilanteesta. Itämerennorpan kohdalla mainittu luku 200–300 on Saaristomeren alueelle arvioitu määrä. Suomenlahdella elävien norppien määrä on pienentynyt viime vuosina ja on nykyisin mahdollisesti vain 50–100 yksilöä. Tämän osakannan supistumisen johdosta norppia esiintyy nykyisin lähinnä enää Venäjän puolella. Kaasuputkilinjaukset Venäjällä eivät selvästi ilmene YVA-ohjelmasta, mutta jäljellä oleville norpille tärkein tiedossa oleva jäättömän ajan elinympäristö on hyvin lähellä sivun 20 kartassa näkyviä Venäjän-puoleisia linjauksia, Lavansaaren ja Seiskarin sekä Luga- ja Narva- jokien välisellä alueella. Venäjän puolella kaasuputkihankkeeseen liittyy myös pumppuasema, josta aiheutuu vedenalaista melua putkea käytettäessä. Käytönaikainen melu saattaa vähentää alueen soveltuvuutta norpille. Tälle norppa-alueelle ja siten yhteiseen norppakantaamme kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää. Kaasuputkihanke voi vaikuttaa jo muutenkin vähentyneen osakannan kohtaloon merkittävästi, jos hankkeen vaikutukset tälle jäättömän ajan tärkeimmälle norppa-alueelle ovat haitalliset. Venäläisillä norppatutkijoilla on tietoja norppien esiintymisestä ja niiden tärkeistä elinpaikoista heidän alueellaan.

Ammusten raivausten haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi tulisi selvittää mahdollisuuksia raivausalueella mahdollisesti oleskelevien vesilintujen ja hylkeiden karkottamiseen. Vedenalaisen melun haitallinen vaikutus hylkeisiin vedessä on

suurempi kuin luodoilla oleviin yksilöihin. Aiemmin toteutetun kaasuputken rakentamisen yhteydessä mahdollisesti saatuja kokemuksia tulisi tässä yhteydessä hyödyntää.

Tutkimuslaitos toteaa, että kaasuputken ympäristövaikutusten arviointi keskittyy lyhyelle aikavälille, muutamalle viime vuodelle. Kuitenkin kaasuputken on suunniteltu toimivan seuraavat 50 vuotta. Tämän vuoksi kaasuputken vaikutuksia tulisi arvioida pitkällä aikavälillä. Kalatalouden osalta kaasuputken vaikutuksia tulisi tarkastella yleisen kalatalousedun kannalta arvioimalla mahdollisia pitkän aikavälin kalaston ja kalastuksen muutoksia ja niiden vaikutusta luonnonvaran hyödyntämiseen ja edelleen luonnonvaran arvoon.

Ylijohtajan puolesta,
asiakkuusjohtaja

Asmo Honkanen

Yksikönjohtajan puolesta,
erikoistutkija

Raimo Parmanne

6

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

LAUSUNTO

id9722112
43
RVLDno/2013/1682

Rajavartiolaitoksen esikunta
Vastuuyksikkö

04.06.2013

1 (1)

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Asemapäällikönkatu 14
00520 HELSINKI

Uudenmaan ELY - keskus
ELY - centralen i Nyland
04 -06- 2013
YVA: BLINNIKKA
UUDELYI 4/07.04/2013

Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 4/07.04/4.4.2013

NORD STREAM LAAJENNUSHANKE

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on varannut mahdollisuuden lausua Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Rajavartiolaitoksen esikunta on perehtynyt lähetettyyn aineistoon ja osallistunut viranomaistyöpajaan 22.5.2013.

Todetaan, että Rajavartiolaitoksella ei ole huomautettavaa tai lausuttavaa asiaan lakisääteisten tehtäviensä osalta.

Apulaisosastopäällikkö
kommodori

Markku Halonen

Yksikön päällikkö
Everstiluutnantti

Erkki Matilainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Rajavartiolaitos 04.06.2013 klo 10.06. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

TIEDOKSI Suomenlahden merivartiosto

Sisäasiainministeriö
Rajavartiolaitoksen esikunta
PL 3 (Korkeavuorenkatu 21), 00131 HELSINKI
Puhelin 071 872 1000, Faksi 071 872 1009
www.raja.fi

Inrikesministeriet
Staben för gränsbevakningsväsendet
PB 3 (Högbergsgatan 21), 00131 HELSINGFORS
Telefon 071 872 1000, Fax 071 872 1009
www.raja.fi

Ministry of the Interior
Headquarters of the Finnish Border Guard
PO Box 3 (Korkeavuorenkatu 21), FI-00131 HELSINKI
Phone +358 (0)71 872 1000, Fax +358 (0)71 872 1009
www.raja.fi

(02.00)

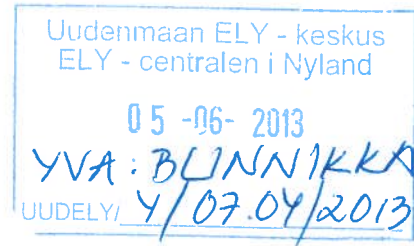
Puolustuspoliittinen osasto/Lund

1.6.2013

FI.PLM.2013-2994
1133/30.05.07/2008

Uudenmaan ELY-keskus

PL 36, 00521 HELSINKI

UUDELY/4/07.04/2013/4.4.2013

Nord Stream –laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Uudenmaan ELY-keskus on varannut puolustusministeriölle ja pääesikunnalle mahdollisuuden lausunnon antamiseen Nord Stream –laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA) merenalaisen maakaasuputkiston laajentamiseksi Venäjältä Itämeren läpi Saksaan.

Puolustusministeriö on perehtynyt lausuttavana olevaan asiaan. Nord Stream -laajennushankkeen YVA-ohjelman perustana on hyödynnetty aiemman Nord Stream -kaasuputkihankkeen YVA-menettelystä saatuja tuloksia ja johtopäätöksiä. Puolustusministeriö toteaa, ettei sillä ole erityistä huomautettavaa viitteenä olevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Yksikön johtaja

Eero Pyötsiä

Vanhempi osastoesiupseeri

Olli-Pekka Lund

Tiedoksi PLM RO
Pääesikunta

Kymenlaakson Liitto

Maakunnan kehityksen kärjessä

1

8

Kotka 05.06.2013

UUDENMAAN ELY-KESKUS
Asta Lieskivi-Haavisto

Viite: Lausuntopyyntöne 04.04.2013
Asia: Lausunto Nord Stream –laajennushankkeen YVA -ohjelmasta

Kymenlaakson liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Nord Streamin merenalaisen kaasuputken laajennushankkeen suunnittelualue sijoittuu aiemmin rakennettujen maakaasuputkilinjojen reitille. Aiempi hanke on tarkasteltu kattavassa YVA-menettelyssä. Rakennusvaiheen jälkeen, ympäristövaikutukset on seurattu. Seurantatulosten perusteella ennakoimattomia vaikutuksia ei ole esiintynyt ja vaikutukset ovat jääneet paikallisiksi ja lyhytaikaisiksi. Laajennushankkeen YVA-menettelyssä käytetään aiempien linjojen osalta saatua arviointi- ja seurantatietoa ja teknistä osaamista.

Kymenlaakson liitto katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma on kattava ja siinä on kiinnitetty asianmukaista huomiota arviointiohjelmalta yva-lain mukaan vaadittaviin seikkoihin sekä suunnittelualueen kannalta keskeisiin ympäristöhaasteisiin.

KYMENLAAKSON LIITTO

Juha Haapaniemi
maakuntajohtaja

Ari Pietarinen
suunnittelujohtaja

(02.00)

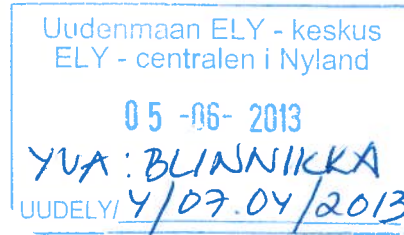

21/020/2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

PL 36

00521 Helsinki

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 4.4.2013, Dnro UUDELY/4/07.04/2013

Asia: Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutukset

Lausuntonaan Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Ilmatieteen laitos toteaa:

Muiden fossiilisten polttoaineiden korvaaminen maakaasulla on ilmaston kannalta positiivinen asia. Nord Stream on rakentanut kaksi kaasuputkea Venäjältä Saksaan Itämeren pohjaa pitkin. Hankkeeseen liittyi laaja ympäristövaikutusten arviointi ja vaikutusten rakennusaikainen ja jälkeinen seuranta. Seurantaraporttien mukaan rakennettujen putkien ympäristövaikutuksen ovat jääneet vähäisiksi.

Lausunnossaan 2.6.2009 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta koskien Nord Stream AG:n hanketta rakentaa Venäjän ja Saksan välille kaksi merenalalaista maakaasuputkea Suomen talousvyöhykkeen läpi, Ilmatieteen laitos kiinnitti huomiota kaasuputken lämmittävän vaikutuksen arviointiin, meriliikenteeseen kohdistuvien riskien vähentämiseen rakennusvaiheessa ja aineiden kulkeutumiseen rakentamisvaiheessa. Laitos katsoi, ettei arviointiselostuksessa Itämeren kerrostuneisuuden merkitystä ollut kaikin osin riittävästi otettu huomioon. Ilmatieteen laitos painotti myös tarvetta kiinnittää enemmän huomiota tieteellisen perinnön säilyttämiseen liittyviin seikkoihin.

Ilmatieteen laitos suositteli putken lämpövaikutusten tarkempaa selvittämistä.

Lämmitysvaikutus lienee paikallinen ja lähinnä putken alkupäähän kohdistuva. Suositeltavaa olisi selvittää tämä asia mittauksin jo toimivien putkien läheisyydestä, jottei asiasta jäisi epäselvyyttä. Mikäli olemassa olevat putket aiheuttavat vähäisiä vaikutuksia, on mahdollista, että uusien putkien uudet lämmitysvaikutukset nostavat kokonaisvaikutusta huomioon ottamista edellyttävällä tavalla.

Putkien vaikutuksen pohjanläheisiin virtauksiin rajoittuvat putkien välittömään läheisyyteen. Mitään merkittäviä muutoksia virtauksien suunnassa tai nopeuksissa putkien asentamisen jälkeen ei ole havaittu ja on oletettavaa että uusien putkilinjojen suorat vaikutuksen virtauskenttään rajoittuvat muutamana kymmenen metrin säteelle putkilinjasta. Virtausten havainnointia on syytä jatkaa kuten aikaisemminkin.

Aikaisemmassa ympäristövaikutusten arvioinnissa meren virtauksia oli jossain määrin saatettu aliarvioida. Virtausten mukana kulkeutuvan aineksen määrä ja vaikutusalue riippuu hetkellisistä virtauksista, joka tulisi arvioissa ottaa paremmin huomioon.

Ilmatieteen laitos arvioi, että aikaisemman kokemuksen perusteella rakennusaikaiset riskit meriliikenteelle ja riskien vähentäminen otetaan uudessa hankkeessa samalla huolellisuudella.

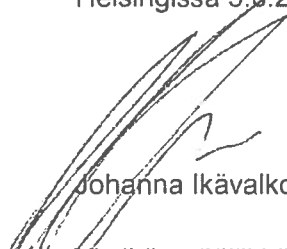
Tieteellisen perinnön säilyttämisen kannalta tulevassa ympäristövaikutusten arvioinnissa olisi kiinnitettävä huomio eräiden tärkeiden seurantapisteen, kuten LL7 (59° 50.79' N , 24° 50.27' E), sijoittumiseen putkijäljelle ja/tai sen välittömään läheisyyteen.

Vedenalainen melu on kysymys, joka on viime aikoina ymmärretty tärkeäksi meren suojeluun liittyväksi aihealueeksi. Vedenalaisesta melusta ei ole kovin paljon merentutkimuksellista havaintotietoa, joten melun arviointi pelkästään numeerisia malleja käyttäen jättää sijaa epäilyksille. Mallin antamat melua koskevat tulokset tulisi arvioida havaintojen avulla. Melun kulkeutumisessa tulee luonnollisesti ottaa huomioon meren kerrostuneisuuden vaikutus äänen etenemiseen meressä.

Ilmatieteen laitos katsoo että Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma on fyysikaalisten ympäristömuuttujien osalta riittävän kattava.

Lausunnon ovat valmistelleet meren dynamiikan ja mallituksen ryhmän päällikkö Jari Haapala ja erikoistutkija Pekka Alenius.

Helsingissä 5.6.2013

Johanna Ikävalko

Yksikön päällikkö
Merentutkimus

Yrjö Viisanen

Tutkimusjohtaja
Tutkimus- ja menetelmäkehitys

ARI LAAKSONEN

ARI LAAKSONEN

4.6.2013

Uudenmaan ELY-keskus
PL 36
00521 HELSINKI

Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 4.4.2013 (Dnro UUDELY/4/07.04/2013)

LAUSUNTO NORD STREAM -LAAJENNUSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 4.4.2013 pyytänyt Liikennevirastolta lausuntoa Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Liikennevirasto toteaa lausuntonaan alla olevan mukaisesti.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman mukaan hankkeesta aiheutuvat maanpäälliset liitännäistoiminnot rajoittuvat Kotkan alueelle. Maaliikenteen ja väylien kannalta merkittävimmät vaikutukset syntyvät kiviainesten kuljetuksesta Kotkan satamaan, jossa kiviainesta varastoidaan ja lastataan kuljetettavaksi maakaasuputkien asennuspaikalle. Ohjelmassa ei ole mainittu, mikä on arvioitu kiviainestarve. Arvio tarvittavasta kiviainesmäärästä, todennäköisimmistä kuljetusreiteistä, kuljetusmääristä ja kuljetusten kestoajasta tulee esittää arviointiselostuksessa sillä tarkkuudella kuin se tässä vaiheessa on mahdollista.

Kiviainesten kuljetus Kotkan satamaan voisi teoriassa olla toteutettavissa myös junalla, vaikka tätä mahdollisuutta ei ole tarkasteltu YVA-ohjelmassa. Jos rautatiekuljetukset jatkotarkastelussa tulevat kysymykseen, tarvittavat kuljetusten määrät tulee arvioida.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa mainitaan muina toimintoina mm. materiaalien kuljetus betonipinnoituslaitokseen rautatie- tai merikuljetuksena (mahdollisesti Kotkaan), mitä toimintoa ei kuitenkaan sisällytetä tähän YVA-menettelyyn. Liikenneviraston mielestä tulisi kuitenkin mainita, miten suuria määriä putkia tarvitaan ja minkälaisista kuljetusmääristä on kysymys.

YVA-ohjelmassa tulee esittää arvio, miten iso osa tarvittavasta kiviaineksestä ja putkista tulee Suomesta.

Nord Stream -laajennushankkeen suunniteltu reitti kulkee Mussalon väylää lukuun ottamatta väyläalueiden eteläpuolella. Mussalon väylän harausvyvyys on -18,4 m (MW₂₀₀₅) ja väylä on alitettava siten, että putken kaikki rakenteet pysyvät väyläalueella vähintään tason -21 m (MW) alapuolella.

4.6.2013

Kalbådagrundin majakan kaakkoispuolella oleva matalikko rajaa reittijakoaluetta, jonka johdosta Liikennevirastolla on alustavia suunnitelmia matalikon poistamiseksi ruoppaamalla (vedenalaiset louhintatyöt). Matalikon ruoppaussuunnitelmien johdosta suunniteltu kaasuputkilinjaus tulee linjata vähintään 500 metrin etäisyydelle matalikosta. Asiasta saa lisätietoa Liikenneviraston Meriväylät -yksiköstä.

Putken asennuksessa ja merkitsemisessä tulee noudattaa Liikenneviraston ohjetta *Liikenneviraston ohjeet ilmajohtojen, kaapeleiden ja muiden johtojen asettamisesta ja merkitsemisestä*, dnro: 6155/040/2010 (Liikennevirasto.fi > Palveluntuottajat > Ohjeluetelo > Ympäristö > Vesiväylänpito).

Mikäli hanke päätetään toteuttaa, hankkeesta vastaavan tulee toimittaa hyvissä ajoin suunnitellun putkilinjauksen koordinaattitiedot Liikennevirastolle, jotta se voidaan merkitä merikartoille "under construction" – merkinnällä muiden vesilläliikkujien tiedoksi. Asennustyön jälkeen hankkeesta vastaavan tulee toimittaa ilmoitus (ilmoituslomake yllä mainitun ohjeen liitteenä) ja putken sijainnin osoittava kartta paikannustietoineen Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle sekä Merikartoitusosastolle. Paikannustiedot tulee toimittaa numeerisina yleisesti tunnetussa GIS-formaatissa, WGS84-koordinaatistossa ilmaistuna.

Liikennevirasto edellyttää, että tutkimuksissa ja työssä käytettävät alukset ovat jatkuvassa yhteydessä Suomen ja Viron liikenteenohjauskeskuksiin niiden ohjeistuksen ja sovittujen pelisääntöjen mukaisesti. Tutkimusten ja rakennustyön edistyessä jatkuva yhteistyö on merkittävä riskiä vähentävä tekijä. Alusten tulee myös noudattaa meriteiden sääntöjä liikkeessaan alueella.

Yksikön päällikkö

Arto Hovi

Ympäristöasiantuntija

Anne-Mari Haakana

Jakelu

Uudenmaan ELY-keskus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 36
00521 HELSINKI

lausuntopyyntöne 4.4.2013, UUDELY/4/07.04/2013

NORD STREAM KAASUPUTKEN LAAJENTAMINEN – YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Nord Stream AG:n hanke käsittää enintään kahden maakaasun siirtoputken rakentamisen Venäjältä Saksaan Itämeren poikki. Reitit kulkevat Venäjällä sijaitsevasta rantautumispaikasta Suomen, Ruotsin ja Tanskan vesien kautta rantautumispaikalle Saksaan. Suomen talousvyöhykkeellä reitti noudattaa nykyisten Nord Stream –putkilinjojen 1 ja 2 reittiä.

Arvioitavat vaihtoehdot:

VE 0: Toteuttamatta jättäminen.

VE 1: Laajennuksen reitin osuus Suomen talousvyöhykkeellä. Reitin pituus on noin 370 km ja leveys noin 1,6 – 4,7 km.

VE 1a: Alavaihtoehto Porkkalan eteläpuolella ja VE1:n pohjoispuolella.

Etäisyys vaihtoehdoista Suomen rantaviivaan on yli 16 kilometriä. Maanpäälliset liitännäistoiminnot tulevat sijoittumaan Kotkan alueelle.

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kiviainesten kuljetuksesta aiheutuva melu

Kiviaineksen kuljetusreitin varrella sijaitsee asuinalueita ja Kymenlaakson keskussairaala. Vuonna 2012 asukkaille tehtiin satamatoiminnoista ja teollisuusalueesta aiheutuvia ympäristöhaittoja koskeva kyselytutkimus. Vastaajat pitivät suurimpana haittana tieliikenteestä päiväsaikaan aiheutuvaa meluhaittaa.

Arviointiselostuksen mukaan melun ja liikenteen vaikutuksia elinolosuhteisiin arvioidaan melumallinnuksella ja ne esitetään kartoilla. Kiviaineksen kuljetusjakson arvioidaan kestävän noin kaksi vuotta.

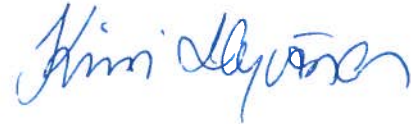
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää tärkeänä meluhaitan arvioimista. Arvioinnissa tulee huomioida myös muut häiriintyvät kohteet kuin asunnot (mm. päiväkodit, koulut, sairaala jne.).

Muuta

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää tärkeänä, että Kotkan kaupungin terveydensuojeluviranomainen on mukana arvioitaessa erityisesti Kotkan maa-alueella tapahtuvia toimintoja.

Muilta osin arviointiohjelmasta ei ole huomautettavaa.

Ympäristöterveydenhuoltoyksikön
päällikön sijainen

Kirsi Hyvönen

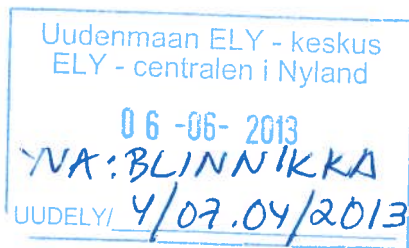
Ympäristöterveydenhuollon
ylitarkastaja

Erja-Riitta Tarhanen

TIEDOKSI

Kotkan kaupunki/ ympäristöterveydenhuolto

05.6.2013

MH
1512/2013/00.05.00

Yhteysviranomainen: Uudenmaan ELY -keskus, yhteyshenkilö: Päivi Blinnikka, puh 0295 021 377
0295 021 377, paivi.blinnikka@ely-keskus.fi, Diaarinumero: UUDELY/4/07.04/2013

Asia: Lausuntopyyntö Dnro. UUDELY/4/07.04/2013, lausuntopyyntö Nord Stream –
Laajennushanke: Ympäristövaikutusten arviointiohjelma Suomi

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO

Uudenmaan ELY – keskus on 4.4.2013 pyytänyt Metsähallituksen lausuntoa Nord Stream laajennushankkeesta 6.6.2013 mennessä. Olemme perehtyneet taustaineistoon ja lausumme tähän asiakokonaisuuteen liittyen seuraavasti:

Metsähallituksen vastuut ja tehtävät merialueilla

Metsähallituksen julkishallinnollisten luontopalvelujen tehtävänä on vastata Suomen luonnonsuojelusta, niin maalla kuin sisävesillä ja merialueilla (Laki Metsähallituksesta 30.12.2004/1378). Metsähallituksen luontopalvelujen hallintaan kuuluu 2,8 miljoonaa ha merialueita, joista 165 000 ha on rannikkovesiä. Merialueista 222 000 ha on lakisäätteisiä luonnonsuojelualueita ja lisäksi 134 000 ha Natura- tai muita suojeluohjelma-alueita, mm. HELCOM:in merensuojelualueita (Baltic Sea Protected Areas), joista Suomi vastaa koko Itämeren osalta. Metsähallituksen luontopalvelujen tehtäviin kuuluu myös meriluonnonsuojeluun liittyviä asiantuntijatehtäviä.

Lausunnossa keskitymme Metsähallituksen luontopalvelujen kannalta keskeisiin asioihin, huomioiden myös asiakohtia lausunnostamme Nord Streamin ensimmäisen maakaasuputkivaiheen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan 30.4.2009 (Metsähallitus Dnro.3661/050/2006).

Yleistä

Taustaraportti ”Nord Stream – laajennushanke: Ympäristövaikutusten arviointiohjelma Suomi” (Maaliskuu 2013/Ramboll) sisältää hyvää tietoa ympäristön vaikutusten arviointiin ja on selkeästi laadittu. Raportin vahvuus on selkeä rakenne, hyvä jäsentely, ytimekäs ja asiaan keskittyvä teksti sekä selkeät kartat. Raportti on kuitenkin puutteellinen. Metsähallitus esittää joitakin huomioita raportin sisällöstä kohdassa ”Sisältöön liittyvät huomiot”.

Raportin keskeiset ongelmat eivät liity sen sisältämään tietoon vaan havaittuihin puutteisiin, joita tuomme esille lausuntomme kohdassa ”Puutteet”. YVA -raporttia on täydennettävä, jotta se täyttää täysin sille asetetut odotukset. On tärkeää ettei laajennushanke muuta meriympäristöä, tai eliöstöä, huonompaan suuntaan. Meristrategiapuitedirektiivin tavoite on saavuttaa hyvä meriympäristön tila vuoteen 2020 mennessä.

Sisältöön liittyvät huomiot

1. Reititys

Uuden putkireitin tulisi kulkea Suomen talousvyöhykkeellä (EEZ) huomattavasti lähempänä ensimmäistä, jo toiminnassa olevaa putkilinjaa, mieluiten sen eteläpuolella. Molemmat vaihtoehdot ovat huonoja. Ainakaan vaihtoehtoa VE 1a ei tulisi toteuttaa, koska se on sijainniltaan selvästi lähempänä Porkkalan niemeä kuin vaihtoehto VE 1. Vaihtoehto VE 1a on suuremmissa ristiriidassa Porkkalan niemen meri- ja rannikkoluontoa esittelevän kansallispuistoehdotukseen liittyen.

Arvioitavat vaihtoehdot, etenkin VE 1, on leveämpi kuin mitä tarve edellyttää. Uuden putkireitin tulisi kulkea huomattavasti lähempänä ensimmäistä, jo olemassa olevaa putkilinjaa. Putkien välinen etäisyys tulisi pitää mahdollisimman vähäisenä, jotta etäisyys putken pohjoispuoleisiin luonnonsuojelualueisiin olisi mahdollisimman suuri ja putkien muokkaama alue olisi pinta-alaltaan mahdollisimman pieni. Ekosysteemilähestymistavan mukaisesti ihmisen toiminnasta meriympäristölle aiheutuvien paineiden ja vaikutusten hallinta tulisi järjestää siten, että meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen tai meriekosysteemien kyky reagoida ihmisen toiminnasta aiheutuviin muutoksiin ei vaarannu (Suomen Laki Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä, 1299/2004, 272/2011). Ekosysteemilähestymistapa on myös sisällytetty EU:n Meristrategiapuitedirektiiviin sekä HELCOM Itämeren toimintaohjelmaan (HELCOM Baltic Sea Action Plan). Paras sijainti uudelle putkilinjalle olisi nykyisen putkilinjan eteläpuolella.

2. Etäisyys luonnonsuojelualueisiin

Putken etäisyys vesilailla ja ympäristönsuojelulailla suojeltuun Sandkallanin Natura 2000 alueeseen (FI0100106), on ainoastaan 6 m. Kaasuputken rakentaminen todennäköisesti heikentäisi merkittävästi alueen luontoarvoja ja vaikuttaisi erityisesti Sandkallan-Stora Kölhällenin hylkeiden suojelualueeseen. Alue on itäisin ja myös tärkein Suomenlahden kahdesta hylkeiden suojelualueesta. Rakennustöistä aiheutuva vedenalaiset meluhaitat kantautuisivat hylkeiden suojelualueelle. Koska jo rakennetun kaasuputkilinjauksen töiden meluhaitoista ei ole tarkkaa tietoa, on aiheellista noudattaa varovaisuusperiaatetta. Periaate mainitaan Itämeren suojelukomission (HELCOM:in) konventiotekstin artiklassa 3¹. Kaasuputken rakentaminen näin lähelle Natura 2000 kohdetta aiheuttaa myös muita uhkia, kuten mahdolliset rakentamisvaiheen aikaiset öljyvahingot. Reaktioaika suojelutoimiin mahdollisen öljyonnettomuuden sattuessa on erittäin lyhyt.

¹ The Contracting Parties shall apply the precautionary principle, i.e., to take preventive measures when there is reason to assume that substances or energy introduced, directly or indirectly, into the marine environment may create hazards to human health, harm living resources and marine ecosystems, damage amenities or interfere with other legitimate uses of the sea even when there is no conclusive evidence of a causal relationship between inputs and their alleged effects.(HELCOM, Konventio, Artikla 3)

Kaasuputken/putkien rakentaminen heikentäisi merkittävästi tämän Natura 2000 kohteen luonnonarvoja rakentamisen aikana ja on erittäin todennäköistä että se heikentää suojelualueen suojelustatusta myös pitkällä aikavälillä.

Putken linjauksen tulisi olla mahdollisimman kaukana näistä Natura 2000 alueista, etenkin alueesta FI0100106/0100077. Hylkeiden suojelun vuoksi koko putken rakennusvaihe tulisi rajata jääpeitteisen vuodenajan ulkopuolelle. Hylkeiden käyttämien luotojen läheisyydessä työt tulisi lopettaa jääpeitteen muodostuessa ja aloittaa aikaisintaan 15.6., koska jäidenlähdon jälkeen hylkeet kerääntyvät luodoille karvanvaihdon ajaksi ja voivat viipyä alueella kesäkuun puoliväliin.

3. HELCOM ja SYKE:n Merikeskuksen pitkäaikaisseurannan vaarantaminen

Merkittävä osa HELCOM ja SYKE:n nykyisistä meriympäristön seuranta-asetuksista sijaitsee alueella, joka on esitetty putken/putkien rakentamiseen. Kyseisten asemien menetys katkaisisi pitkän tieteellisen aineistosarjan, ja menetys tieteelle olisi suuri. Olisi parempi että putken linjaus ohittaisi kyseiset tieteelliset näytteenottopaikat selvästi esitettyä kauempaa (lausunnon kohta 1).

4. Kulttuuriperintö

Esitetyllä putken rakentamisreitillä on huomattava määrä hylkyjä. YVA -selvitys ei anna riittävästi tietoa näistä hylkyistä, joten on mahdoton arvioida mitä haittaa putken rakentamisesta on. Laajennushankkeen YVA -selvitys tulee täydentää tältä osin. Historialliset (yli 100 -vuotiaat) sekä ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikaiset hylkyt ovat arvokas osa kulttuuriperintöä, jota ei saa tuhota tai turmella. Putken linjausta tulee muuttaa siten, ettei hylkyjä tai niiden tilaa vaaranneta.

5. Meristrategiapuitedirektiivi (s. 37, 38 sekä taulukko 7.1)

Tätä asiaa käsittelevässä viimeisessä kappaleessa todetaan että ”Suunnitelmat vaikuttavat viranomaisten sitoumuksiin, mutta eivät toiminnanharjoittajien tai yksityishenkilöiden sitoumuksiin.” Tämä ei kuitenkaan tarkoita että toiminnanharjoittaja voi jättää meristrategiapuitedirektiivin ja Laki ja asetus Vesien ja Merien hoidosta huomioimatta YVA:ssa. Samassa kappaleessa todetaan että ”Yksittäiset hankkeet voivat nähdä yhtenä muutoksen aiheuttajana omatessaan mahdollisia vaikutuksia ympäristön hyvän tilan saavuttamiseen”. Tämä kaasuputki on mitoiltaan ja vaikutuksiltaan katsottava olevan juuri tällainen erittäin mittava hanke. YVA -raportti on puutteellinen etenkin Direktiivin Liitteen III Taulukon 2 paineiden suhteesta putken rakennustöihin ja valmiin putken osalta ja raporttia tulisi täydentää tältä osin. Paineet ja vaikutukset tulisi minimoida asianmukaisella suunnittelulla (mm. reitityksen osalta) sekä rakennustyön aikana. Nyt nämä asiat on lueteltu taulukossa 7.1 mutta taulukko on puutteellinen. Taulukko ei kerro, miten nämä vaikutukset otetaan huomioon esimerkiksi työn aikaisen seurannan avulla. Taulukko tai raportin teksti eivät myöskään kerro miten seurannan avulla havaitut uhat ja vaikutukset meriympäristöön ja eliöstöön voidaan poistaa tai vähintäänkin minimoida. Pelkkä asioiden luetteleminen ei riitä.

Puutteet

YVA -selvitysraportissa ja hanketiedot -raporteissa on puutteita.

1. Puutteet liittyvät etenkin ensimmäisen putkilinjauksen rakentamiseen ja sen jälkeiseen ympäristötarkkailuun. Taustamateriaalista puuttuu selvitykset ensimmäisen kaasuputken rakentamisesta aiheutuvista paineista. Raportit löytyivät toki internet-haun avulla, mutta nämä ja muihin oleellisiin Itämeren kaasuputkeen liittyviin tietolähteisiin olisi hyvä viitata selkeästi. Kyseiset ympäristötarkkailuraportit eivät nekään ole riittävän kattavia. On erittäin valitettavaa ettei seikkoja, joihin Metsähallitus on ensimmäisen kaasuputkilinjan rakentamiseen liittyvän YVA:an kohdalla kiinnittänyt huomiota, olla huomioitu ympäristöntarkkailuohjelmissa, eikä uudessa YVA:ssa. Rakentamisesta ja putken laskusta aiheutuu melua ja paine-aaltoja. Vedenalaisen melun on todettu olevan vakava haitta merinisäkkäille ja kaloille (Slabbekoorn et al. 2010). Räjätystyöt aiheuttavat paine-aaltoja, joista on haittaa kaloille, linnustolle ja nisäkkäille ja saattavat aiheuttaa myös pohjasedimentin resuspensointia. Maa-aineksen nosto merenpohjasta ja läjitys voi aiheuttaa meriluontotyyppien menetystä tai tilan heikkenemistä mikäli veteen liuennut hienojakoinen aines kulkeutuu merivirtojen aikana pois nosto/läjitys paikasta. Tällöin haitat voivat ulottua myös lähellä putkea sijaitseville luonnonsuojelualueille ja/tai heikentää kalojen kutualueiden tilaa. Laajennushankkeen YVA:a tulee täydentää siten, että näiden paineiden mahdollisia vaikutuksia kuvataan kirjallisuuden pohjalta ja näiden paineiden seuranta järjestetään asianmukaisella tavalla rakennustöiden aikana ja että nämä tiedot julkaistaan.
2. Viittaukset kansainvälisiin sopimuksiin ja EU -lainsäädäntöön on puutteellista. HELCOM:in konventiota, suosituksia sekä HELCOM:in Itämeren Suojelun toimenpideohjelmaa (Baltic Sea Action Plan, 2007, 2010) ei ole huomioitu laisinkaan, siitä huolimatta että kaikki Itämeren maat ovat sitoutuneet noudattamaan näitä ja pyrkimään toimenpideohjelman päämääriin yhteisesti.
3. YVA -raportti ei huomioi Itäisen Suomenlahden norppakantaa riittävästi. Itämeren norppakanta on todettu olevan alueella erittäin uhanalainen. Koko Suomenlahden norppakanta on vain muutaman sadan yksilön kokoinen. Edellä mainittujen asioiden yhteydessä tulisi kiinnittää erityisesti huomiota norppiin kohdistuviin haittoihin. Yksi tärkeä toimenpide on ajoittaa putken rakentaminen jääpeitteisen vuodenajan ulkopuolelle. Rakennustöistä tulisi myös pidättäytyä 15.6 asti, jotta uusien putkien reititykseen, sijoitteluun sekä rakentamiseen ja valmiin putken/putkien käyttöön liittyvät paineet voidaan minimoida.

Lausunnosta antaa tarvittaessa lisätietoja meriluonnonsuojelusta vastaava erikoissuunnittelija Jan Ekebom, 040 503 6211, jan.ekebom@metsa.fi.

Rauno Väisänen

Luontopalvelujohtaja

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

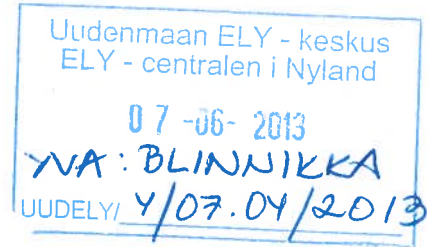
Päiväys
Datum

Dnro
Dnr

7.6.2013

YM2/5521/2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
PL 36
00521 HELSINKI

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntöne 4.4.2013 (UUDELY/4/07.04/2013)

Asia
Ärende Ympäristöministeriön lausunto koskien Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kirjeellään 4.4.2013 pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Laajennushanke käsittää enintään kaksi maakaasun merenalaista siirtoputkea Itämeren poikki Venäjältä Saksaan. Reitit kulkevat Venäjällä sijaitsevasta rantautumispaikasta Suomen, Ruotsin ja Tanskan vesien kautta rantautumispaikalle Saksaan. Suomen talousvyöhykkeellä reitti noudattaa nykyisten Nord Stream -putkilinjojen 1 ja 2 reittiä. Suomen talousvyöhykkeellä tutkimusalue sijaitsee nykyisten Nord Stream -putkilinjojen pohjoispuolella. Reittien kokonaispituus on noin 1 250 km. Tutkimusalueen pituus Suomen talousvyöhykkeellä noin 370 km. Laajennushankkeen Suomen YVA -menettely käsittää rakennusvaiheen, käyttövaiheen (50 vuoden ajan), käytöstä poistamisen, liitännäistoiminnot (putkien kuljetus meritse betonipinnoituslaitoksesta mahdolliselle varastointialueelle, kiintoaineksen kuljetus mahdollisesta Suomen louhoksesta väliaikaiselle varastointialueelle, kiviaineksen väliaikainen varastointi satamiin). YVA -menettelyn ulkopuolelle on esitetty jätettäväksi betonipinnoituslaitos, varastointialueet ja satamat, materiaalin kuljetus betonipinnoituslaitokseen, materiaalin kuljetus varastointialueelta satamiin, materiaalin valmistus ja kuljetus. YVA -menettelyn ja hankkeen luvituksen aikataulut on alustavasti suunniteltu niin, että rakentaminen voisi tapahtua vuosina 2016–2018.

Ympäristöministeriö toteaa aluksi, että Nord Stream laajennushankkeen Suomen osuuden ympäristövaikutusten arviointiohjelma on kattava ja siinä on hyödynnetty Nord Stream -putkilinjojen 1 ja 2 suunnittelun ja rakentamisen aikana saatuja kokemuksia. Ympäristöministeriö katsoo, että esitetty Suomen YVA -menettelyn laajuus on riittävä ja pitää hyvänä, että myös liitännäistoiminnot kuuluvat edellisestä kerrasta poiketen laajennushankkeen YVA -menettelyyn.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että laajennushankkeessa esitettyjä putkien reittivaihtoehtoja Porkkalan eteläpuolella (VE 1 ja VE 1a) tarkastellaan ja arvioidaan huolellisesti. Vilkaasti liikennöidyllä merialueella putkien tulevan käytön rajoitukset ja haitat (esim. hätäankkurointi) tulee selvittää ja huomioida. Koska Sandkallanin Natura 2000-alue käytännössä sivuaa (etäisyys tutkimusalueesta alla 6 metriä) reittivaihtoehtoa VE1 edellyttää ympäristöministeriö, että Sandkallanin Natura 2000-alueen osalta tehdään luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arvio toimien vaikutuksista tälle Natura 2000 alueelle ja sen luonnonarvoille. Mikäli on tarpeen, tulee harkita vaihtoehtoista linjausta.

Luvussa 5 kuvataan hankealueen nykytilaa merellä sekä lainsäädännön ja strategioiden ja hankkeen välisiä yhteyksiä. Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että merenhoitosuunnitelma ja siinä esitetyt hyvän tilan kuvaajat ja toiminnalliset tavoitteet on kuvattu kattavasti. Samoin EU komission maaliskuussa 2013 antama direktiiviehdotus merellisen aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenmetyksen käytön ja hoidon puitteista on huomioitu.

Fysikaalisen, kemiallisen ja biologisen ympäristön kuvauksessa tukeudutaan arviointiohjelman mukaan paljolti putkilinjojen 1 ja 2 aikana tehtyihin tutkimuksiin ja vaikutustenarvioihin sekä mallinnukseen. Vaikka ensimmäisten putkilinjojen rakennusvaiheessa todetut ympäristövaikutukset olivat pääasiassa vähäisiä, on kuitenkin tärkeää, että myös laajennushankkeen lähtötilanne sekä rakennusvaiheen aikaiset ympäristövaikutukset tutkitaan uusilla näytteillä ja analyyseillä riittävän laajasti. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota haitallisten aineiden pitoisuustasoihin ja niiden mahdolliseen leviämiseen rakennusvaiheen aikana sekä ympäristövaikutuksiin. Vuoden 2009 ainelistaa tulisi täydentää ottamalla mukaan uuden prioriteettiainedirektiivin aineet PFOS ja HBCDD. Myös rakennustöiden jälkeen on tärkeä tehdä vaikutusten seuranta.

Ympäristöministeriö korostaa, että vesienhoidon ja merenhoidon järjestämistä koskevan lain ja merenhoidon järjestämistä koskevan asetuksen mukaan meriympäristön hyvä tila määritellään yhden-toista laadullisen kuvaajan avulla. Uusina laadullisina elementteinä ovat vedenalainen melu sekä roskaantumisen. Vedenalainen melu ei saa olla tasoltaan sellaista, että se vaikuttaisi haitallisesti meriympäristöön. Roskaantuminen ei puolestaan saa olla ominaisuuksiltaan eikä määrältään sellaista, että se aiheuttaisi haittaa rannikko- ja meriympäristölle. Nyt lausunnolla olevaa arviointiohjelmaan melu on sisällytetty, mutta kirjaus ei täysin vastaa komission päätöstä merivesien hyvän tilan arvioinnissa käytettävistä perusteista ja menetelmästandardeista (2010/477/EU) eikä valtioneuvoston päätöstä Suomen merenhoitosuunnitelmasta (ensimmäinen osa). Rakennuksen aikainen melu ja toiminnan aikainen melu tulisi arvioida komission päätöksessä annettujen raja-arvojen osalta¹.

Mikäli rakennusvaiheessa tai toiminnan aikana raja-arvojen arvioidaan ylittyvän, tulisi esittää keinoja joilla vaikutuksia voidaan vähentää. Etenkin hylkeidensuojelualueiden läheisyydessä vedenalaiseen meluun tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Sekä merellä että maalla tapahtuva toiminta tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että ympäristön roskaantumista vältetään.

Itämerennorpan suhteen ympäristöministeriö korostaa, että Suomenlahdella on kaksi erillistä populaatiota; Saaristomeren populaatio ja itäisen Suomenlahden populaatio. Näistä jälkimmäinen on erittäin huonossa tilassa, vain noin 100 yksilöä, ja sen suojeluun tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusvaiheen aikana. Hallin osalta tulisi käyttää uusimpia laskentatietoja vuodelta 2012, jotka ovat saatavissa Riista- ja kalataloudenlaitoksen nettisivuilta.

¹ Meriympäristön hyvän tilan määrittelyssä kuvaaja 11: Energian mereen johtaminen, myös kääntäen vedenalainen melu, ei ole tasoltaan sellaista, että se vaikuttaisi haitallisesti meriympäristöön.

11.1 Voimakkaiden, matala- ja keskitaajuuksisten äkillisten äänien ajallinen ja paikallinen jakautuminen

- Sellaisten päivien osuus ja niiden ajoittuminen kalenterivuoteen tietyn pinta-alan suuruisilla alueilla (sekä näiden spatiaalinen jakauma), joilla ihmisperäiset äänilähteet ylittävät sellaiset tasot, jotka todennäköisesti vaikuttavat merkittävästi merieläimiin, mitattuna äänialtistustasona (Sound Exposure Level, yksikkönä dB re 1 μ Pa² s) tai äänenpaineen huipputasona (yksikkönä dB re 1 μ Pa_{peak}) yhden metrin etäisyydellä taajuusalueella 10 Hz–10 kHz (11.1.1)

11.2 Jatkuva matalataajuuksinen ääni

- Kehityssuunnat ympäristömelun tasossa 1/3-oktaavin alueilla taajuuksilla 63 ja 125 Hz (keskialueen taajuus) (re 1 μ Pa RMS; keskimääräinen melutaso näillä oktaavialueilla vuoden aikana) mitattuna havaintoasemilla ja/tai käytäen tarvittaessa malleja (11.2.1).

Ympäristöministeriö toteaa myös, että laajennushanke koskee erityisesti avomeren matalikoilla ruokailevia ruokkilintuja, haahkoja ja allia sekä matalikoilla muutollaan lepäileviä ja ruokailevia lajeja. Lisäksi haahkakoiraat kerääntyvät suuriksi parviksi sulkasadon aikana avomerelle. Muut vesi- ja rantalinnut ovat selvästi saaristovyöhykkeiden ja merenlahtien lajeja, jolle hankkeella ei ole sanottavaa vaikutusta.

Rakentamisvaiheen eri prosessien ja vaiheiden vaikutukset fysikaaliseen ja biologiseen ympäristöön ja sitä kautta linnustoon eri linjausvaihtoehdoissa keskittyvät selvästi rakennusvaiheeseen. Ratkaisevaa on meren syvyys. Yli 60 metrin syvyydessä toimittaessa pohjasedimenttien sekoittuminen voi vaikuttaa ravintoverkkoon ja aiheuttaa meluhaittaa. Ruokkilinnut, haahkat ja allit ruokailevat enintään 50 metrin syvyydessä. Erityisen merkittäviä niille ovat hiekka- ja somerikkopohjaiset matalikot, jotka ovat myös silakan ja kilohailin kutualueita. Rakennusvaiheen aiheuttama tilapäinen samentuma vaikuttaa ruokailua ja linnut siirtyvät muualle kunnes sameus on poistunut. Myös melu ja mahdolliset räjäytykset näillä alueilla voivat olla niille haitallisia.

Rakennusvaiheessa putkenlaskualuksen huolto ja materiaalikuljetukset lisäävät huomattavasti vesiliikennettä ja sitä kautta häiriötä linnustolle. Ne ovat nopeasti ohimeneviä ja minimoitavissa esim. kuljetusten keskittämisellä tiettyihin satamiin ja väyliin.

Linnuston kannalta on myös olennaista työvaiheiden aikataulutus. Putkenlaskua edeltävät räjäytykset, massojen ruoppaukset ja siirrot voidaan ajoittaa sellaiseen vuodenaikaan, jolloin niiden aiheuttamat pohjasedimenttien sekoittuminen, veden sameus ja räjäytysten paineaallot sekä melu eivät aiheuta haittaa linnustolle.

Viime vuosina allit ovat talvehtineet suurin joukoin Suomenlahden ulkosaaristossa ja matalikoilla. Tämä riippuu tietenkin jäätilanteesta, mutta vilkas laivaliikenne ja jäänmurtajat ovat estäneet yhtenäisen jääpeitteen syntyminen.

Monet edellä mainituista rakennusaikaisista vaikutuksista koskevat myös hylkeitä, ja ne tulisi huomioida vaikutusten arvioissa.

Porkkalan eteläpuolinen vaihtoehto VE 1a on ruokailevien ja sulkivien lintujen ja myös siellä talvehtivien vesilintujen kannalta linjaus, jonka rakennusvaiheen vaikutuksia linnustoon tulisi selvittää vielä arviointiohjelmassa esitettyä tarkemmin. Toiminta tulisi lähemmäksi rannikkoa kuin kaasuputken ensimmäisen vaiheen toteuttamisessa.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

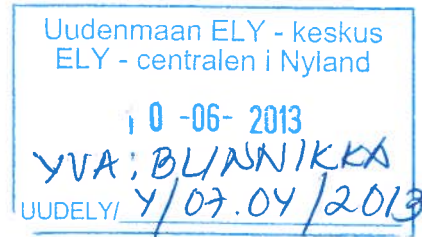
Ympäristöneuvos

Eeva-Liisa Poutanen

Tiedoksi

Erityisavustaja Sini Eräjää
Luontoympäristöosasto
Ympäristönsuojeluosasto

Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Asemapäällikönkatu 14
PL 36
00520 Helsinki

Lausuntopyyntönnä UUDELY/4/07.04/2013

Viite

Nord Stream -laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Asia

Lausuntopyyntö Nord Stream laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Suomi on saanut Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lausuntopyynnön liittyen Nord Stream laajennushankkeeseen Suomen talousvyöhykkeellä. Samassa yhteydessä on mahdollista lausua myös hankkeen rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista Espoon sopimukseen perustuen (YK:n Euroopan talouskomission sopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (E/ECE/1250, SopS 67/1997).

Laajennushanke käsittää enintään kahden uuden Itämeren halki Venäjältä Saksaan ulottuvan maakaasuputken suunnittelun, rakentamisen ja käytön. Putken ominaisuudet ovat samankaltaiset kahden jo rakennetun Nord Stream -putkilinjaston kanssa: 48 tuuman teräsputket joiden sisäpuolella on virtauspinnoite ja ulkopuolella korroosionestopinnoite sekä betonipinnoitus. Putkilinjan pituus on noin 1250 km ja se on alustavasti suunniteltu rakennettavaksi v. 2016-2018. Uusi reittikäytävä on suunniteltu käytössä olevien Nord Stream -putkilinjojen pohjoispuolelle, Suomen yksinomaiseen talousvyöhykkeeseen kuuluvien Suomen aluevesien rajan eteläpuolelle koko matkan Venäjän ja Suomen väliseltä talousvyöhykkeiden rajalta Suomen ja Ruotsin väliselle talousvyöhykkeen rajalle.

Toimitettuun aineistoon perustuen SYKE toteaa seuraavaa

Ympäristönsuojelun kannalta on keskeistä, että hanke ei muuta Itämeren vesioloja eikä aiheuta merkittäviä ja pitkäaikaisia haittoja meriluonnolle. Lähtökohtana tulee olla sellainen ratkaisu, joka ei muuta veden luontaisia virtausoloja tai vaikuta merkittävästi meriekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan.

SYKE toteaa tämän lisäksi myös, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee huomioida kaikki jo olemassa olevat tai valmisteilla olevat ympäristösopimukset, -ohjelmat ja -linjaukset. Arviointiohjelmassa ei esimerkiksi mainita Suomen toimenpide-ohjelmaa HELCOM Baltic Sea Action Planin (BSAP) toimeenpanemiseksi jossa määritellään miten Suomi vastaa BSAP:ssa sovittuihin tavoitteisiin, joista kaasuputken osalta erityisen tärkeitä ovat Itämeren monimuotoisuutta ja lajien suojelua koskevat tavoitteet. Tämän lisäksi olisi syytä seurata Suomen Itämeripolitiikan mahdollista kehittymistä, jota hahmoteltiin mm. Valtioneuvoston selonteossa v. 2009.

Merten aluesuunnittelu on Suomessa ja maailmanlaajuisesti kehitettävä konsepti meriasioiden hallintaan ja alueidenkäytön koordinointiin. Nykyisellään maakuntakaavoissa on jonkin verran otettu huomioon myös merialueita. Niinpä maakuntakaavojen merialueita koskevat merkinnät Suomenlahdella on syytä ottaa huomioon myös putkilinjausta suunniteltaessa. Tämän hetkessä arviointiohjelmassa todetaan vain, että EU:n merialuesuunnittelua koskevan direktiivin kehittymistä seurataan.

Merenpohjan morfologia ja sedimentit

Sedimentin kiintoaineen leviämistä ja viipymää vedessä, ravinnepitoisuuksia sekä haitallisten aineiden pitoisuuksia on seurattava erityisen tarkasti rakennusvaiheen aikana ja riittävän pitkään sen jälkeen, jotta voidaan arvioida vaikutusten todellinen laajuus ja tarvittaessa ryhtyä vaikutuksia lieventäviin toimiin.

Nord Stream laajennushankkeen YVA-ohjelmassa ja edellisen vaiheen ympäristötarkkailuohjelmassa haitta-aineista esitettyjen tutkimustulosten perusteella laajennushanke ei todennäköisesti aiheuta ympäristöriskejä. SYKE ei täten edellytä, että Nord Stream laajennushankkeen suunnittelun ja toteutuksen aikana tehtyjä haitta-ainetutkimuksia laajennettaisiin verrattuna putkihankkeen edelliseen vaiheeseen.

Tuloksia raportoitaessa vesinäytteiden tuloksia on kuitenkin verrattava voimassa oleviin vesipuidedirektiivin yhteydessä kehitettyihin EQS-arvoihin silloin, kun ne ovat olemassa, ja muussa tapauksessa kirjallisuudesta löytyviin PNEC-arvoihin. Sedimenttinäytteiden osalta tuloksia verrataan sedimenttien HC5-arvoihin eikä Ruoppaus- ja läjitysohjeessa esitettyihin ohjearvoihin.

Pohjasedimentin kiintoaineanalysointien ohella on tehtävä myös taustatietoa antavia mittauksia (mm. pohjasedimentin kuvaus, pohja-aineksen raekoko, sedimentin ikä, orgaanisen aineksen pitoisuus), joita voidaan hyödyntää haitallisten aineiden ja ravinteiden mittaus tulosten tulkinnessa.

Rakennushankkeen seuranta on järjestettävä siten, että sedimentin kulkeutumisesta aiheutuvat maiden rajat ylittävät merkittävät vaikutukset voidaan havaita ja niistä tulee raportoida rakentamisen aikana ja sen jälkeen.

Hydrologia ja vedenlaatu

Syvyysolosuhteisiin, hydrografiaan ja vedenlaatuun liittyvä kuvaus on varsin ylimalkainen ja esitystapa sekä tiedon tarkkuus on puutteellista.

Aikaisemmassa hankkeessa käytettiin hydrodynamiikan kuvaamiseen tanskalaista Mike3-mallia, joka oli mukana kuuden mallin vertailussa ns. EMAP-projektissa. Tällöin todettiin, että Mike3 oli tutkituista malleista kaikkein epätarkin ns. "skill score"-testin tuloksena. Mikäli samaa mallia käytetään nyt laajennushankkeeseen liittyvässä ympäristövaikutusten arvioissa, mallivertailussa esiin tulleet puutteet tulee korjata ja mallista on tehtävä edelliskertaista tarkempi sovellus, jossa mallin horisontaalisen hilavälin olisi oltava luokkaa 100*100 metriä tutkimusalueella. Tämä voi puolestaan edellyttää alueen topografisia tutkimuksia, malliparametrien säätöä korkean hilavälin versiossa ja mallin vertailua muuhun, tähän hankkeeseen nähden riippumattomaan mittausaineistoon (esim. SHARK; ICES; HELCOM).

Melu

Sekä kaasuputken asennustyö että putken käyttö aiheuttavat vedenalaista ääntä. Rakennustyön aikana syntyvä ääni on jatkuvaa, kuten laivakoneen ja potkurin melu, tai impulsiivista kuten räjäytykset. Putken käytön aikainen kaasun turbulenttinen virtaus aiheuttaa jatkuvaa melua. Melun vaikutusalueen suuruuteen vaikuttavat mm. veden syvyys (matalassa vedessä ääniaallon vaimentuminen on vähäisempää kuin syvässä vedessä), pohjan laatu (kova pohja heijastaa ääniaaltoja enemmän kuin pehmeä pohja) ja vuodenaika (talvella akustisista seikoista johtuen ääniaalto saattaa edetä kauemmaksi kuin kesällä).

Kaasuputken rakentamisen aikainen alueellisen jatkuvan melun ta-soa lisäävä vaikutus voidaan olettaa pieneksi paitsi lyhyen keston takia niin myös siksi, että kaasuputkilinja kulkee vilkkaasti liikennöidyllä Suomenlahdella, jossa laivaliikenteen melu on jatkuvaa. Sen sijaan mahdolliset räjäytykset ja muu impulsiivista melua aiheuttava työ ovat merkityksellisiä fysikaalisen ympäristön muuttajia.

Kaasuputken käytönaikainen kaasuvirtauksen aiheuttama äänenpainetaso Suomenlahdella on oletettavasti matala. Poikkeuksena lie-nee kompressoriaseman lähellä (alle 50 km) olevan putken meluta-

so, joka saattaa olla laivan lähdetason luokkaa. Tämä jatkuva melu voi olla merkityksellistä Suomen alueella vaikka itse lähde sijaitisi Suomen merialueen ulkopuolella.

Vedenalaisen melun vaikutus vedenalaiselle eliömaailmalle, etupäässä kaloille ja merinisäkkäille, katsotaan merkitykselliseksi jos tämä epämiellyttävä ääni eli melu muuttaa eläimen käyttäytymistä. Tämä äänenpainetaso on huomattavasti matalampi kuin vaurioihin tai kuolemaan johtava taso. Jo pelkästään eläimen viestinnän estävä melutaso on merkityksellinen haitta, jota tulisi välttää. Tämän lisäksi melu voi toimia kaloilla leviämisesteenä, jolloin kalasto ei palaudu rakentamisen tuottamista häiriöistä oletetusti. Melun vaikutuksia kalastoon tulee seurata esim. kaikuluotauksen avulla ja tähän perustuen arvioida putkilinjan kalastovaikutuksia.

Käytössä olevan siirtolinjan meluhaitoista ei ole havaintoja, mutta ei myöskään melumittauksia. Putkilinjan alkupäässä (Kotkan ja Haminan saaristo, Itäisen Suomenlahden kansallispuisto) pitäisi suorittaa seurantamittauksia, jotka varmentavat jo rakennetun putkilinjan laskennalliset melutasoarviot ja tarkentavat uuden putkilinjan meluvaikutusarviointia.

Rakentamisen aikaisten räjäytyksien vaikutuksen vähentämiseksi räjäytykset tulee ajallisesti kohdistaa määrätyille päiville, jolloin mahdollisimman monena välipäivänä ko. melua ei olisi. Tämä suunnitella oleva kansainvälinen järjestely koskisi myös muuta alueellista, esimerkiksi Suomenlahdella, impulsiivista melua aiheuttavaa toimintaa.

Biottinen ympäristö

Pohjaeliöstö

Kaasuputken pohjoisin linjaus kulkee Sandkallanin Natura 2000-alueen (FI0100106) rajalla. Sekä kaasuputken rakentaminen että esimerkiksi siihen kohdistuvat huoltotoimet voivat heikentää suoje-lualueen luontoarvoja, joten putkilinjauksen sijoittaminen ja siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset tulee selvittää yksityiskohtaisesti vedenalaisten elinympäristöjen ja kalaston osalta.

Merinisäkkäät

Putkilinjauksen rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset tulee selvittää Sandkallan-Stora Kölhällenin hylkeensuojelualueella, joka on hylkeiden kannalta merkittävin suojelualue Itäisellä Suomenlahdella. Putken rakentaminen tulee suorittaa siten, että haitat hylkeille ovat mahdollisimman vähäiset. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä,

että rakentaminen lopetetaan syksyllä jääpeitteen muodostuessa ja sitä jatketaan aikaisintaan kesäkuun puolessa välissä kun hylkeiden lisääntyminen ja karvanvaihto ovat tapahtuneet.

Linnut

Suomenlahden merkitys linnuille on kuvattu riittävällä tarkkuudella ja siinä on huomioitu virallisten suojelualueiden lisäksi kiitettävällä tavalla IBA- ja Finiba - alueet. Selostuksessa tulisi kuitenkin huomioida, että viimeisen kolmen vuoden aikana Suomenlahdella talvehtivien allien ja pikkulokkien määrät ovat kasvaneet huomattavasti.

Lokakuun ja joulukuun välisenä aikana Porvoon ja Hangon välisellä alueella levähtää ja ruokailee päivittäin kymmeniätuhansia alleja. Alit käyttävät ravinnokseen simpukoita ja muita pohjan selkärangattomia ruokaillen pääosin matalilla merialueilla (< 20 m), mutta yöpyvät ja liikkuvat aktiivisesti Suomenlahden keskiosan ulappa-alueella.

Pikkulokkien päätalvehtimisalueet Itämerellä ovat Riianlahti ja Itämeren pääaltaan eteläosat. Viimeisen kolmen vuoden aikana pikkulokkien esiintyminen Suomenlahdella on kuitenkin runsastunut huomattavasti syksyllä ja alkutalvella. Pikkulokit ruokailevat ulappa-alueella ja ulkosaaristossa ja liikkuvat edes takaisin sopivaa ravintoa merenpinnalta poimien. Enimmillään Helsingin Halliluodon ja Porkkalan Mäkiluodon välisellä merialueella on havaittu 4 000 kiertelevää pikkulokkia yhden vuorokauden aikana. Pikkulokkien päämuutto syksyllä ajoittuu lokakuuhun, jolloin Suomenlahtea pitkin muuttaa parhaimpina päivinä yli 3 000 yksilöä avomerta pitkin länteen. Syysesintyminen jatkuu runsaana jäätilanteesta riippuen lokakuusta joulukuuhun.

Tärkeiden lintualueiden ja laajennushankkeen vaihtoehtojen VE 1 / VE 1a suuren etäisyyden vuoksi vaikutukset lintuihin ovat epätodennäköisiä, joten on perusteltua, että YVA - menettelyssä ei arvioitaisi vaikutuksia lintuihin lukuun ottamatta ammusten raivaustoimintaa.

RAJAT YLITTÄVÄT VAIKUTUKSET

Hylkeet

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman kartoista ei selviä tarkasti laajennushankkeen putkilinjausta Venäjän merialueella. Jos linjaus kulkee Kurkolan niemimaan kautta, tulee hankkeen ympäristövaikutukset huomioida tarkasti erityisesti itämerennorpan osalta, sillä laajoilla alueilla liikkuvien eläinten lisääntymis- ja oleskelualueilla tapahtuvat häiriöt voivat vaikuttaa lajin kantoihin alueellisesti tai jopa koko Itämeren tasolla.

Itämerennorppa on todettu koko Itämeren alueella erittäin uhanalaiseksi kantojen laskettua nopeasti 1900-luvun sadoista tuhansista yksilöistä noin 10 000 yksilöön. Suomenlahden norppakanta on korkeintaan muutaman sadan yksilön suuruinen ja siten erittäin uhanalainen. Norppa synnyttää poikasensa ahtojääröykkiöön kaasaantuneen lumen alle tai lumikinokseen. Viime vuosien heikot jäätalvet ovat heikentäneet norpan lisääntymistuloksia erityisesti Suomenlahdella, minkä lisäksi kantaa uhkaavat mm. sivusaaliiksi joutuminen ja ympäristömyrkyt. Norpat ovat paikkauskollisia, joten niiden pesimis- ja levähdysalueille kohdistuva häirintä uhkaa koko Suomenlahden norppapopulaatiota.

Kurgalskin alue sijaitsee Suomenlahden etelärannalla Venäjällä. Alueella on havaittu säännöllisesti sekä harmaahyljettä että itämerennorppaa ja se toimii molempien lajien lisääntymis- ja levähdysalueena. Alue muodostaakin Venäjän, Viron ja Suomen yhteisen Suomenlahden norppakannan tärkeimmän avovesikauden maa-alueen. Putkilinjaus tulee valita vaihtoehdoista ja rakennustyöt tehdä siten, että sen häiriö hylkeille on mahdollisimman vähäinen erityisesti lisääntymisaikaan. Tämän lisäksi käytönaikainen melu, erityisesti kompressoriasemien ja kaasunvirtauksen tuottama melu, joka on voimakasta putkilinjan mereisen osan alkupäässä, tulee huomioida ympäristövaikutusten arvioinnissa ja vaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään mikäli hylkeiden kannalta tärkeitä lisääntymis- tai lepäilyalueita sijaitsee suunnitellun putkilinjan vaikutuspiirissä.

Linnut

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman kartoista ei selviä tarkasti laajennushankkeen putkilinjausta Venäjän merialueella. Jos linjaus kulkee Kurkola niemimaan IBA-alueen (RU048, Kurgalski Peninsula, 28° 9.00' East 59° 38.00' North) kautta, tulee hankkeen linnusto-vaikutukset huomioida tarkasti.

Kurkolan niemimaan IBA-alue käsittää 4 500 hentaaria matalaa (1-10 metriä) merialuetta, joka on erittäin tärkeä vesilintujen ja hanhi-levähdysalue. Alueella on arvioitu levähtävän 10 000 metsähänheä, 3 500-4 000 valkoposkihanheä, 70 000-75 000 allia, 5 000-8 000 telkkää, 20 000-30 000 isokoskeloa ja 1 000-2 000 silkkiuikua (BirdLife International 2013). Alueen kautta kulkee arktisten alueiden muuttolintujen päämuuttoreitti ja se on yksi tärkeimmistä vesi- ja rantalintujen levähdys- ja ruokailualueista Suomenlahdella.

Alli on maailmanlaajuisesti vaarantunut (VU) laji (BirdLife 2012), jonka Itämerellä talvehtiva populaatio on taantunut vuosien 1992-1993 ja 2006-2007 välillä 4,3 miljoonasta yksilöstä 1,9 miljoonaan yksilöön eli 65 % (Skov ym. 2011).

Yllä olevan perusteella SYKE pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu hankkeen YVA-menettelyyn Espoon sopimuksen mukaisesti, jotta hankkeen etenemistä voidaan seurata ja tarvittaessa vaikuttaa siinä toteutettaviin meriympäristöä ja -luontoa koskeviin ratkaisuihin. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan liittyvästä aineistosta ja sen sisältämisestä kartoista ei selviä tarkasti laajennushankkeen putkilinjausta Venäjän merialueella, joten putkilinjan vaikutuksia koko Suomenlahden meriluontoon, erityisesti linnuston ja hylkeiden osalta, on mahdoton arvioida. SYKE toivookin, että hankkeesta järjestetään kansainvälinen paneeli arvioinnin tieteellisen luotettavuuden turvaamiseksi ja eri näkökulmien esiintuomiseksi. Hankkeen todellisia ympäristövaikutuksia on muutoin mahdotonta arvioida toimitettuun aineistoon perustuen.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet erikoistutkija Kirsi Kostamo, erikoistutkija Heikki Peltonen ja ylitarkastaja Jukka Pajala SYKEN Merikeskuksen Merien aluesuunnitteluyksiköstä; erikoistutkija Jouni Lehtoranta ja johtava tutkija Kai Myrberg SYKEN Merikeskuksen Meren tila-yksiköstä; vanhempi tutkija Riku Varjopuro SYKEN Ympäristöpolitiikkakeskuksesta; ylitarkastaja Kenneth Holm SYKEN Kulutuksen ja tuotannon keskuksesta, sekä vanhempi tutkija Markku Mikkola-Roos SYKEN Luontoympäristökeskuksen Biodiversiteetti-yksiköstä.

Merikeskuksen johtaja

Mari Walls

Yksikönpäällikkö

Pasi Laihonen

TIEDOKSI

SYKE/Merikeskus,
 SYKE/Luontoympäristökeskus
 SYKE/Ympäristöpolitiikkakeskus
 SYKE/Kulutuksen ja tuotannon keskus
 SYKE/Luontoympäristökeskus

3.6.2013

Kaakkois-Suomi
Ympäristö ja luonnonvarat vastuualue

Uudenmaan ELY-keskus
PL 36
00521 Helsinki

Lausuntopyyntö 4.4.2013

NORD STREAM LAAJENNUSHANKE, YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA, SUOMI

Nord Streamin laajennus on hanke, jossa rakennetaan enintään kaksi maakaasun siirtoputkea Venäjältä Saksaan Itämeren poikki. Reitit kulkevat venäjällä sijaitsevasta rantautumispaikasta Suomen, Ruotsin ja Tanskan vesien kautta rantautumispaikalle Saksaan. Suomen talousvyöhykkeellä reitti noudattaa nykyisten Nord Stream –putkilinjojen 1 ja 2 reittiä. Reittien kokonaispituus on noin 1 250 km.

YVA-ohjelman mukaan Suomen kansallisessa ympäristövaikutusten arvioinnissa selvitettävät vaihtoehdot ovat:

- hankkeen toteuttamatta jättäminen nollavaihtoehtona (VE 0)
- Nord Stream laajennuksen reitin osuus Suomen talousvyöhykkeellä vaihtoehtona 1 (VE 1)
- alavaihtoehto Porkkalan eteläpuolella ja VE 1:n pohjoispuolella (VE 1a)

Vaihtoehto 1 sijaitsee kokonaan Suomen talousvyöhykkeellä ulottuen Venäjän rajalta Ruotsin talousvyöhykkeen rajalle. Vaihtoehdon 1 pituus Suomen talousvyöhykkeellä on noin 370 km ja leveys 1,6-4,7 km. VE 1:n pohjois- ja etelärajat voidaan kuvata kahdelta eri osuudelta. Suomen ja Venäjän rajalta Hangon eteläpuolelle ulottuvalla osuudella etelärajana on Nord Stream-putkilinja 1. Pohjoisraja ulottuu 1,6-4,7 km Nord Stream-putkilinjasta 1 pohjoiseen. Hangon eteläpuolelta Suomen ja Ruotsin rajalle eteläraja ei ulotu Nord Stream-putkilinjan 1 eteläpuolelle ja on enintään 4,1 km:n etäisyydellä Nord Stream-putkilinjasta 1. Pohjoisrajanetäisyys Nord Stream-putkilinjasta 1 vaihtelee 2,8 kilometristä 8 kilometriin.

Vaihtoehto 1a sijaitsee Porkkalan eteläpuolella ja seuraa länteen suuntautuvan Porkkalan majakan edustalla olevan reittijakojärjestelmän pohjoisreunaa. Vaihtoehdon 1a pituus on noin 21 km ja leveys 2 km. Vaihtoehdon 1a esittäminen arvioitavaksi YVA-menettelyssä perustuu 2012 tehtyyn Nord Stream-laajennushankkeen toteutettavuustutkimuksen tuloksiin.

Tietyillä osuuksilla joko teknisistä syistä tai lähistöllä olevien ympäristörajoitteiden takia myös mahdollisia muita alavaihtoehtoja voidaan kehittää myöhemmin perussuunnittelun kuluessa

Kaakkois-Suomen ELY- keskus esittää hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta lausuntonaan seuraavan.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen keskeiset ja merkittävimmät selvitettävät vaikutukset systemaattisesti ja varsin kattavasti liittyen fysikaaliseen ja kemialliseen ympäristöön(merenpohja, vedenlaatu, ilmanlaatu, melu), bioottiseen ympäristöön (bentinen ja planktinen elinympäristö, kalat, merinisäkkäät, merilinnut), suojelualueisiin, sosioekonomiseen ympäristöön (laivaliikenne, kaupallinen kalastus, infrastruktuuri, luonnonvarojen hyödyntäminen, kulttuuriperintö, ihmisten terveys, matkailu ja virkistyskäyttö, sosiaaliset vaikutukset). Keskeisessä asemassa ovat kaasunsiirtojärjestelmän rakentamisen aikaiset vaikutukset (mm. vaikutukset merenpohjaan, veden laatuun, eliölajeihin). Lisäksi omat erityiskysymyksensä liittyvät alueisiin, joilla on ammuksia meren pohjassa.

Suomenlahdella merenpohjan geologiset olosuhteet ja pohjan topografia asettavat haasteita putkilinjan rakentamiselle Merenpohjan muokkaus vaikuttaa pohjasedimentteihin ja niiden leviämiseen, joskin vaikutukset jäänevät paikallisiksi. Erillisiin paikallisiin penkereisiin tarvitaan putkilinjan tukemiseksi ja toimimaan perustuksina putkijaksojen liitoskohdan alueilla kivimursketta. Tarkoituksena on ehkäistä liian pitkät vapaat jännevälit ja putkilinjan liiallinen kuormittuminen sekä varmistaa sen stabiliteetti. Kiviaineksen kasaaminen tehdään ennen putkenlaskua ja sen jälkeen. Tarvittava kiviaines on mahdollista saada olemassa olevilta louhoksilta.

Arviointiselostuksessa tulee olla riskitarkastelu ja selostuksessa on syytä käsitellä mahdollisista erityistilanteista (onnettomuudet yms.) aiheutuvia ympäristövaikutuksia sekä toimenpiteitä/varautumista erityistilanteisiin. Putkilinjan rakentamisen aikana merkittävimmät riskit liittyvät esim. säiliölaivan ja rakennusosalusten törmäyksessä mahdollisesti aiheutuviin öljyvahinkoihin. Putkilinjan käytön aikana riskit liittyvät mahdolliseen putkilinjan vikaan, kaasuvuotoon ja kaasupalloon, jotka voivat vaikuttaa mm. vaikutusalueella kulkeviin aluksiin ja aluksilla olevien ihmisten turvallisuuteen.

Hankkeen vaikutukset luontoon ja vedenalaiseen luontoon tulee selvittää siten, että saadaan riittävä kuva vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen hankealueen lähiympäristössä samoin kuin sen vaikutuspiirissä olevien Natura 2000-verkoston kuuluvien alueiden, muiden suojelualueiden/kohteiden ja keskeisten luontoarvojen kannalta.

Arviointiselostuksessa tulee tuoda selkeästi esille ympäristövaikutusten arvioinnissa käytetyt arviointimenetelmät ja niihin liittyvät oletukset samoin kuin se, miltä osin tarkastelu on perustunut laskennallisiin seikkoihin, mallilaskelmiin, kirjallisuuteen tai tehtyihin selvityksiin/tutkimuksiin.

YVA-selostukseen tulee sisällyttää ehdotus seurantaohjelmaksi. Seurannan tarkoituksena on tuottaa tietoa hankkeen ympäristökuormituksesta sekä vaikutuksista ympäristön tilaan. Seurannan avulla selvitetään myös, miten hyvin arvioinnissa käytetyt menetelmät ja niillä saadut tulokset vastaavat todellisuutta. Seurannan avulla saadaan myös tietoja siitä, miten haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet ovat onnistuneet.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että yhteysviranomaisen ottaa lausunnossaan kantaa siihen, onko Kotkan Mussalon satamassa sijaitsevan putkipinnoitustehtaan ympäristölupa-asiassa kyse YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaisesta luvasta. Nord Stream I-vaiheen aikana rakennetulla putkipinnoitustehtaalla ei tällä hetkellä ole voimassaolevaa ympäristölupaa, koska tehtaan ympäristölupa on rautettu.

Ylijohtaja

Leena Gunnar

Ylitarkastaja

Jukka Timperi

6.6.2013

Uudenmaan Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus
PL 36 00521 Helsinki

Viite

NORD STREAM -LAAJENNUSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Asia

Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 4.4.2013 (UDELY/4/07.04/2013)

Sosiaali- ja terveysministeriö on tutustunut Nord Stream laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan (YVA-ohjelma). Hankkeeseen sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista. Sopimuksen nojalla Suomella on mahdollisuus esittää mielipiteitä koko hankkeen ympäristövaikutuksista ennen kaikkea niiltä osin kun ne voidaan katsoa koskevan Suomea. Ympäristöministeriö toimittaa koordinoitusti Suomessa esitetyt käsityksen Nord Stream hankkeen mahdollisista ympäristövaikutuksista. Ympäristönsuojelulainsäädännössä ympäristövaikutukset kattavat myös ympäristöterveysvaikutukset. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ohjelmaa hyvin kattavana (monipuoliset eri aihekokonaisuudet ottavat huomioon hyvin hankkeen elinkaaren) ja yksityiskohtaisena.

Uudet putket (2 kpl) tulevat kulkemaan kokonaisuudessaan Venäjän rajalta aina Ruotsin talousvyöhykkeelle asti Suomen talousvyöhykkeellä usean kilometrin etäisyydellä nykyisistä putkista. Sovellettava tekniikka on aiempaan tapaan parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö lausui 5.5.2009 käsityksensä valmistuneesta Nord Stream putkihankkeesta. Sosiaali- ja terveysministeriö piti tuolloin ympäristöterveydellisiä haasteita pieninä. Lähinnä tämän kaltaisen hankkeen riskit liittyvät meriturvallisuuteen ja rakentamisen aikaisiin mahdollisiin ympäristövaikutuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole muuttanut käsitystään aiemmasta.

Viron hallitus arvioi ruoppauksen/raivauksen (mm. vanhojen räjähteiden raivaus) myötä sedimentistä mereen ja ravintoketjuun leviävien supermyrkkujen aiheuttavan terveysongelmia erityisesti kalaa syöville lapsilla ja raskaana olevilla. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää Viron arvion johdosta perusteltuna, että YVA-selostusvaiheessa kuvattaisiin ikä- ja lajivakioitu dioksiiniin (TEQ) määrä Itämerestä pyydytyssä kalassa 'ennen' ja 'jälkeen' Nord Stream-hankkeen. Tämän tiedon pohjalta YVA-selostuksesta voitaisiin saada tarkempi käsitys Viron nostaman huolen yleisestä merkityksellisyydestä. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedossa on, että viimeiset Itämeren kalojen dioksiinianalyysit on tehty vuonna 2009, eli luotettavaa 'jälkeen' tietoa ei ole saatavilla. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että Nord Stream voisi harkita teettävänsä asiantuntijoilla (esim. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos) pienehkön mittaussarjan asian selvittämiseksi.

Muilta osin sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa Nord Stream laajennushankkeen YVA-ohjelmasta.

Ylijohtaja

Aino-Inkeri Hansson

Lääkintöneuvos

Mikko Paunio

TIEDOKSI

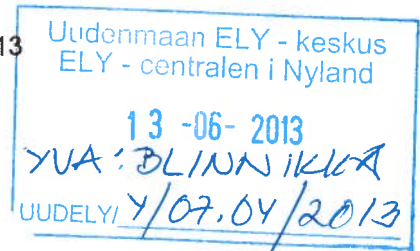
kansliapäällikkö Sillanaukee ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

17

Kymäläinen Pirkko

Lähetäjä: Säkkinen Urho [Urho.Sakkinen@tukes.fi]
Lähetetty: 13. kesäkuuta 2013 10:00
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Nord Stream laajennushanke UUDELLY/4/07.04/2013

Tukesin diaari 3246/341/2013

Hei

Jostain syystä vastuksemme on jäänyt lähettämättömiin sähköpostissa. Lähetän varmuuden vuoksi uudestaan, tosin myöhässä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla (Tukes) ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Urho Säkkinen
Ylitarkastaja
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
00521 Helsinki
+358 29 5052 365
+358 40 513 2926
urho.sakkinen@tukes.fi

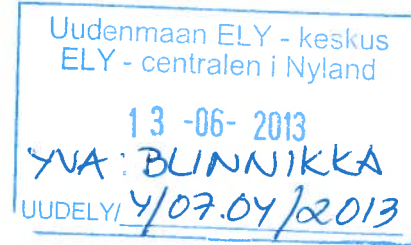
Uudenmaan ELY-keskus

Lausunto

TEM/841/00.06.01/2013

12.06.2013

Viite: UUELY/4/07.04/2013

**NORD STREAM -LAAJENNUSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMAA
KOSKEVA LAUSUNTOPYYNTÖ; TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO**

Uudenmaan ELY-keskus on varannut työ- ja elinkeinoministeriölle mahdollisuuden antaa lausunto Nord Stream –laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö (1.1.2008 työ- ja elinkeinoministeriö) on ollut 1.2.2005 lukien lupaviranomainen Suomen talousvyöhykkeellä tapahtuvan tutkimus- ja rakentamistoiminnan osalta. Valtioneuvosto on työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä 5.11.2009 antanut suostumuksensa Nord Stream AG:lle merenalaisen kaasuputkijärjestelmän rakentamiselle (Nord Stream 1 -hanke). Molemmat putkilinjat ovat tällä hetkellä jo toiminnassa.

Nord Stream –laajennushankkeen osalta valtioneuvosto on 4.4.2013 työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä antanut Nord Stream AG:lle ehdollisen suostumuksensa Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävään tutkimustoimintaan. Valtioneuvoston suostumus on voimassa 31.12.2014 asti.

Valtioneuvoston suostumuksen oikeudellinen perusta on Suomen talousvyöhykelainsäädännössä ja kansainvälisessä merioikeusyleissopimuksessa. Suomi on ratifioinut YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49-50/1996), joka on saatettu voimaan blankettilailla (524/1996, SopS 49/1996) ja -asetuksella 21.7.1996 (525/1996, SopS 50/1996). Suomen talousvyöhyke ei ole Suomen valtion aluetta, vaan kansainvälistä merialuetta, jonka osalta merioikeusyleissopimus määrittelee Suomen ja muiden valtioiden oikeudet. Merioikeusyleissopimuksessa säännellään toisaalta muun muassa taloudellisen hyödyntämisen oikeuksista ja toisaalta velvollisuudesta suojella ja säilyttää meriympäristöä. Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöä yleissopimuksen 192 artiklan mukaan.

Suomi käyttää talousvyöhykkeellään rantavaltiolle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvaa toimivaltaa. Yleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolle on talousvyöhykkeellään täysivaltaiset oikeudet muun muassa merenpohjan yläpuolisten vesien ja merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen. Suomella on talousvyöhykkeellään myös merioi-

keusyleissopimuksen mukainen lainkäyttövalta muun muassa meriympäristön suojelun ja säilyttämisen osalta.

Saman yleissopimuksen 58 artiklan mukaan kaikilla sekä ranta- että sisämaa-valtioilla on talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaudet, vapaus laskea merenalaisia kaapeleita ja putkistoja sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn meren käyttöön, joka esimerkiksi koskee alusten, ilma-alusten, merenalaisten kaapeleiden ja putkistojen toimintaa, ja joka on sopusoinnussa tämän yleissopimuksen määräysten kanssa. Yleissopimuksen 58 artiklan 3 kappaleen mukaan valtioiden tulee ottaa asianmukaisesti huomioon rantavaltioiden oikeudet ja velvollisuudet sekä noudattaa niitä lakeja ja määräyksiä, jotka rantavaltio on hyväksynyt sopimuksen säännösten mukaisesti sekä muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä sikäli kun ne eivät ole ristiriidassa sopimuksen talousvyöhykettä koskevan osan kanssa.

Rantavaltiolle kuuluvien talousvyöhykeoikeuksien käyttämisestä säädetään laissa Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004). Myös Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa tehdään ero meritieteellisen tutkimuksen ja talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen välillä. Lain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksensa hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Talousvyöhykelain mukainen tutkimuslupa edeltää varsinaista rakentamislupaa. Valtioneuvoston tutkimuslupaa koskeva päätös on periaateluonteinen.

Valtioneuvoston suostumuksessa tarkoitettujen tutkimusten tarkoituksena on tukea Nord Stream – laajennushankkeen (Nord Stream 2 -hanke) toista vaihetta, jonka aikana teknistä työtä ja suunnittelua kehitetään vastaamaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus), lupahakemusten laatimisen ja keskeisten tarjousmenettelyjen käynnistämisen edellyttämiä vaatimuksia. Suoritettavien tutkimusten tavoitteena on siten antaa tietoa (muun muassa merenpohjasta ja sen muodoista sekä veden syvyydestä), jota tarvitaan putkilinjan suunnittelua ja ympäristövaikutusten arviointia varten putkilinjan luvitusmenettelyn edellyttämässä laajuudessa. Suostumuksen perusteella suoritettavien tutkimusten tulokset tukevat siten YVA-selostuksen laatimista.

Talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimuslupa edeltää varsinaista taloudellisen hyödyntämisen rakentamislupaa. Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltainen viranomainen myös talousvyöhykelainsäädännön mukaisessa rakentamisluvassa (periaatepäätös). Ympäristöhallinto (aluehallintovirasto) puolestaan on toimivaltainen viranomaistaho vesilain (587/2011) mukaisessa yksityiskohtaisessa toimenpideluvassa.

Mahdollinen rakentamislupa-asia voidaan ratkaista vasta, kun riittävät edellytykset käytettävissä olevien tietojen, ml. YVA-menettelyssä saatavat tiedot, osalta ovat käsillä. Jotta mahdollinen myöhempi taloudellisen hyödyntämisen rakentamislupa (periaatepäätös) voidaan käsitellä valtioneuvostossa, täytyy kansallinen ja niin sanotun Espoon sopimuksen mukainen kansainvälinen YVA-menettely olla loppuunsaatettu.

Valtioneuvoston suostumus on voimassa 31.12.2014 asti. Jos tutkimuksia ei ehditä suorittaa vuoden 2014 loppuun mennessä, on Nord Stream AG:n toimittava uusi lupahakemus, johon valtioneuvosto ottaa kantaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että YVA-menettelyssä ja sitä varten suoritettavissa tutkimuksissa on otettava huomioon valtioneuvoston suostumuksen yhteydessä asettamat ehdot. Suomenlahti on ympäristönä herkkä, mistä

syystä valtioneuvosto on suostumuksen yhteydessä korostanut ympäristönäkökohtien ja varovaisuusperiaatteen huomioon ottamista hankkeessa. Valtioneuvosto on suostumuksen ehdoissa edellyttänyt, että hankkeessa otetaan huomioon Itämeren herkkyys ja haavoittuvuus sekä meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset.

Suomen talousvyöhykkeellä on myös enenevässä määrin muita taloudellisen hyödyntämisen ja meritieteellisen tutkimuksen hankkeita. Valtioneuvosto on 30.5.2013 antanut ehdollisen suostumuksensa Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävään tutkimustoimintaan Gasum Oy:lle Balticconnector-maakaasuputken sijoittamiseksi suoritettavia tutkimuksia varten. Tutkimukset täydentävät vuonna 2006 suoritettuja tutkimuksia ja niiden tavoitteena on löytää teknisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti parhaimmat ratkaisut merenalaisen maakaasuputken sijoittamiseksi. Suostumuksessa on korostettu samoja ympäristö- ja talousvyöhykkeen muuta käyttöä koskevia näkökohtia kuin Nord Stream –hankkeelle myönnettyssä suostumuksessa. Alueella on myös meritieteellisiä mittauslaitteita (asemia).

Valtioneuvosto on Nord Stream AG:n ja Gasum Oy:n hankkeita koskevissa suostumuksissa korostanut, että olemassa olevat muut hankkeet oikeuksineen on otettava kaikessa tutkimushankkeen toiminnassa huomioon, ja että hankkeessa on noudatettava yleistä varovaisuusperiaatetta. Valtioneuvosto on edellyttänyt, että luvan saajan on tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa otettava huomioon, että mahdollinen rakentamishanke tulee toteuttaa siten, että se ei estä mahdollisia myöhempiä Suomen talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen tai meritieteellisen tutkimuksen hankkeita. Samalla tulee pyrkiä löytämään sellainen reittivaihtoehto, että mahdollinen myöhempi Suomen talousvyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen tai meritieteellinen tutkimus mahdollisimman vähäisessä määrin vaikeutuu.

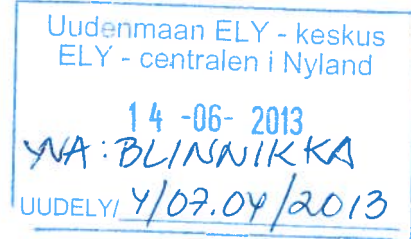
Mikko Salmenoja
Henkilöstö- ja hallintojohtaja

Johanna Ylitupsa
Ylitarkastaja

10.6.2013

Uudenmaan ELY-keskus

Lausunto Nord Stream –laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Nord Stream AG suunnittelee laajennusta merenalaisen maakaasu-putkiston laajentamiseksi Venäjältä Itämeren halki Saksaan. Hanke käsittää enintään kaksi maakaasun siirtoputkea Venäjältä Saksaan Itämeren poikki. Reitit kulkevat Venäjällä sijaitsevasta rantautumispaikasta Suomen, Ruotsin ja Tanskan vesien kautta rantautumispaikalle Saksaan. Suomen talousvyöhykkeellä reitti noudattaa nykyisten Nord Stream -putkilinjojen 1 ja 2 reittiä. Reittien kokonaispituus on noin 1 250 km.

Arviointiin sisältyy myös hankkeeseen liittyvä putkien kuljetus sekä kiviaineksen kuljetus ja väliaikainen varastointi satamassa.

Arviointiohjelma on huolellisesti laadittu. Ohjelma on kattava ja monipuolinen. ELY-keskus pitää hyvänä putkien ja kiviaineksen kuljetuksen ja kiviaineksen väliaikaisen varastoinnin sisällyttämistä arviointiin.

Vastuualueen johtaja

Risto Timonen

Ylitarkastaja

Seija Savo